

ПРИКАЗИ И БИЉЕШКЕ

MICHEL AUBIN, VISIONS HISTORIQUES ET POLITIQUES DANS L'ŒUVRE POÉTIQUE DE P. P. NJEKOŠ (ИСТОРИЈСКЕ И ПОЛИТИЧКЕ ВИЗИЈЕ У ПОЕТСКОМ ДЈЕЛУ П. П. ЊЕГОША)

Издање Сорбоне и Филолошког факултета у Београду 1972.

Аутор ове књиге, Мишел Обен, провео је у нашој земљи десетак година као лектор француског језика. Вријеме проведено у Југославији он је посветио и плодном научноистраживачком раду, што потврђује и ова књига, која је у исто вријеме била његова докторска теза за државни докторат, који је одбранио на Сорбони 8. маја 1971. године.

О историјским и политичким визијама у Његошовом поетском дјелу и до сада је писано, али нам се чини да је ово први пут да је тај проблем цјеловито обрађен у посебној књизи. Ова је тема веома интересантна и захвална, али и врло тешка, нарочито за једног странца, јер претпоставља темељито познавање не само Његошевог књижевног дјела него и цјелокупне историје црногорског народа, па и шире, и расправљање врло суптилних и осјетљивих проблема наше историје. Аутор је морао уложити велики напор да то успјешно и с љубављу обавио. Довољно је само бацити летимичан поглед на коришћену литературу па да се увјеримо у озбиљност ауторовог приступа третираној теми.

Осим кратког увода, у коме је дато неколико података о Црној Гори и владајућој породици Петровића, аутор је књигу подијелио на три дијела, које је назвао: Почети, Младост и Зрело доба. На крају књиге дат је закључак, затим библиографија, индекс личних и географских имена и описак главних скраћеница.

У првом дијелу књиге, који је најкраћи /11-39/, дат је историјски осврт на Црну Гору у вријеме Његошевог доласка на њену управу /„Црна Гора у 1830“/, а затим на историју Црне Горе за вријеме Његошевих претходника из куће Петровића — „Данило, Сава, Василије и Петар I Петровић Његош /1697-1830“/. Овај дио књиге писан је без већих претензија, премда стављање акцента на политичке и националне идеје Његошевих претходника првоцира читаоца на размишљање.

Други дио књиге посвећен је Његошевој младости /43-159/ и подијелен је на седам поглавља. У првом поглављу овог дијела /„Раде Томов ученик Симе Милутиновића“/ аутор говори о Његошовом школовању, а посебно о мјесту Симе Милутиновића у томе, закључујући да је оно било значајно. У другом поглављу /„Архимандрит Петар II“/ обрађено је завладичење и рад на учвршћењу власти до првог одласка у Русију 1833. године. Сљедеће три године Његошевог рада обрађене су у трећем поглављу /„Између два пута у Петровграду“/. Тек у четвртном поглављу овог дијела /„Прве pjesме у народном стилу“/ аутор приступа анализи Његошевог књижевног дјела са становишта историјских и политичких изворишта и порука ових првих Његошевих литерарних састава. Пето поглавље овог дијела /„Глас каменштака“/ посвећено је детаљној анализи „Гласа каменштака“, а у шестом поглављу /„Прве поеме литеарне инспирације“/ аутор анали-

зира неколико мањих Његошевих радова. Посебно је интересантна анализа пјесме „Србин Србима на части захваљује“, гдје аутор тумачи Његошево схватање орпства. „Свободијади“ је посвећено посебно, седмо, посљедње поглавље овог дијела књиге.

Трећи дио књиге /„Зрело доба“/ најопширнији је /163-337/, а подијењен је на девет поглавља. У прва два поглавља овог дијела /„У Бечу и Петрограду“ и „Седам година хутања“/ обрађен је период од 1836. до 1844, у коме Његош није публиковао много литерарних дјела, па аутор посвећује више пажње његовој државној активности. Треће поглавље /„Период ремек-дјела“/ врло је кратко нотирање догађаја и литерарног стваралаштва Његошева у периоду 1844-1847, да би тек са четвртим, доста општим поглављем /„Огледало орпско“/, аутор отпочео анализу великих Његошевих дјела. Он расправља о ауторству пјесама у „Огледалу орпском“, а затим их упоређује са Његошевим дјелима „Глас каменштака“ и „Свободијада“. Много је краће следеће, пето поглавље /„Луча микрокозма“/, јер ово није дјело са политичким и историјским садржајем, али је, зато, сасвим разновидно, шесто поглавље /„Торски вијенац“/ највеће поглавље књиге, јер се у њему анализира најбоље Његошево дјело, у коме су историјске и политичке концепције Његошеве најпотпуније дошле до изражаја. Природно је што је такво дјело највише привукло ауторову пажњу, а особито такви проблеми као што су истрага потурица, личности Горског

вијенца, немањинка и косовска традиција, проблем ислама, национална осјећања и др. Обрађујући те и друге проблеме, аутор указује да кроз њих Његош изражава проблеме Црне Горе овога доба. У седмом поглављу овог дијела књиге /„Кула Буришића и Чардак Алексића“/ аутор се укратко осврће на двије пјесме написане у духу народне поезије, да би у осмом поглављу /„Лажни цар Шћепан Мали“/ опширно обрадио посљедње велико Његошево дјело. Посљедње године Његошева живота обрађене су у деветом, врло кратком поглављу /„Посљедње године“/, гдје је анализирана једна Његошева пјесма. На крају књиге аутор је дао кратак закључак, у коме је резимирао претходно излагање.

Овом књигом Обен се представио као добар познавалац Његошевог књижевног дјела и епохе у којој је Његош писао, као и оне у којој је живио. Зато је то вриједан допринос изучавању Његоша, без обзира на то да ли све ауторове судове и прихватамо. Значај ове књиге је утолико већи што је написана на француском језику и брањена као докторска теза у Паризу, па је као таква добрим дијелом намијењена иностраној читалачкој публици, која, на жалост, до сада није имала много прилике да се упозна са Његошевим књижевним дјелом. Али, ова би књига била интересантна и за нашу читалачку публику, па би њено преводње и објављивање на нашем језику имало пуно оправдање.

Д. В.

БУДО,

(Титоград, 1974).

Будо Томовић припада генерацији црногорских комуниста који су се још у ђачким клубима определијелили за револуционарни покрет и програм Комунистичке партије Југославије. Читав свој живот и рад Б. Томовић је посветио ос-

тварењу циљеве програма Комунистичке партије и Савеза Комунистичке омладине Југославије. Његова политичка активност, како у предратном тако и у ратном периоду, све до преране смрти у марту 1942. године, била је више-